

თეთრი გიორგი

დემოკრატიული რესპუბლიკა აუცილებლად დემოკრატიულია. დემოკრატია ანარქიაა. იმედიანი ბიზნისი

წიგნიანი მგზავნი და ანარქია, საქართველოში, აუცილებლად დემოკრატიულია არა უფლებრივ სახელმწიფოს ფორმას მიიღებს. დემოკრატიაში, საქართველოში, მენშევიურ ტირანიულ დიქტატურას უღრის.

პარიზი.
იანვარი 1930 წელი
№ 24

ქართველ პატრიოტთა ფრანგი თეთრი გიორგი.

Paris
Janvier 1930
№ 24
ფრანგი

Journal de l'Organisation des Patriotes Géorgiens «THETHRI GUIORGUI»
Rédaction : THETHRI GUIORGUI, 11, Porte Champerret, Paris - XVII

პარტიული პოლიტიკა

წინამძღვარი სხვა და სხვა პარტიებისა, ბელადები სხვა და სხვა ჯგუფებისა წინაშე მთავარს თავის პირადულ სურვილს დაგვარად და რაც უფრო ადვილია, გმყარებიან ხელში სხვა და სხვა «ავტორიტეტები» ან სხვა და სხვა თვითნებური და დიქტატორული, გ.ი. მათთვის მთავარი უნდა იყოს ამგვარი ამა თუ იმ წინის, ამა თუ იმ «მეგობრის» მყარდებულობის თანახმად ეს მეთოდი შეიძლება მისაღებად ყოფილიყო იმ შემთხვევაში, თუ ფართო ქართველ მასობრივად, ეს ხელადის საკუთარი «დოქტრინა» ესა თუ ის «ტრაქტატი» უნდა გზავნა დაწვრილი, უნდა ბუნებასთან შეგავში-რებულნი, მკიანი უნდა იყოს და ხშირად უნდა იყოს სხვა და სხვა ქვეყნების, სხვა და სხვა საწინააღმდეგე ფორმირებული გრძელუბრების და მტრულად განწყობილ ჯგუფების წინაშე.

რადგანაც ბევრი უნდა იყოს სხვა და სხვა ქვეყანა, სხვა და სხვა ფსიქოლოგია, ბუნება, უამრავი უნდა იყოს ერთ-ერთი მათგანის მფრინავი მგზავნი. ჩვენ ქვეყანაშიც ამ სხვა და სხვა სახელმწიფოებში ნახავთ ხელში მჭკმხსნა სხვა და სხვა პარტიები და ჯგუფები. ეს არის ერთი მიზან-თავანი ქართველ «ინტელიგენციის» «მეცნიერული» დღემდე არსებული უამრავი დაყოფა სხვა და სხვა მჭკმხსნა რიგ-რიგად ჯგუფებად და ამ ჯგუფების უმეტესად ერთმანეთ-თან დაუმთავრებელი ქიშპობა და ბრძოლა.

ამის გარდა რა გარანტია აქვს ქართველს, რომ ის სწორედ შეისწავლოს უნდა უფლებებს, ან სწორედ გაიგოს უნდა მჭკმხსნა რასაკვირველია არავითარი. უნდა ქვეყნის მეც-ნიერება ნაწილი არის შეიძლება თავის ქვეყნის, ტრადიციისა, ადამის, ან საკუთარებზე პირებების, საკუთარ ისტორიისა, წაიკითხეთ უნდა მოგზაურებმა მთელ საქართველოდ ად-წერა, ან ქართველის ბუნების და ადამის დაუახლოება და და-გვეთანხმებით, რომ მათი შეხედულება ძალიან სწორად ჩვენს ბუნებას ვწინააღმდეგობა ან მთლად სასადავოა.

მაშასადამე თუ უნდა იყოს სხვა და სხვა ქვეყნისა, ქართველს უნდა იყოს ცოდნა, ვერც მდვილად ქარ-თველისაგან უნდა იყოს გულმდებარე დაფასება.

არსებობენ, რასაკვირველია, მეცნიერები რომლებსაი-თვის ამისთანა შეუძლებელია, ან უნდა იყოს მდვილად მიიღება საკითხის უფრო გზავნა, მაგრამ რეალურად, ხი-ნამდვილად უკა-წავლის, რომ წმინდა მეცნიერება იშვია-თად განაგებს გზავნას, ვინაიდან არც არსებობს შეუძლებელი ვერტიკალი წმინდა მეცნიერებისა. სხვათადაც არის მტრად რთული რამე და დღემდე უ-კავშირებამ ვერ აღმოაჩინა მეცნიერების შეუძლებელი გა-ნაღმობა... «კაცია და ბუნება» — ვინა და ისტორია!

ჩვენ ვამბობთ: ქართველმა ისტორიკებმა უნდა შედე-მით იცოდნენ უპირველესად ყველასა ქართული ისტო-რია, მერე მხოლოდ ისტორია. მხოლოდ ისტორიის ცოდ-ნა აუცილებელია, რადგან დამატება საქართველოს ისტო-რიის შესწავლისა.

ქართველმა პოლიტიკოსმა უპირველეს ყველასა უნდა გააგებოს სინტეზური დახვეწა საკუთარ ისტორიიდან. უნდა მისწავლოს კვირტეხებისა ცემბელი ისტორიისა, რამდენ ხელს უწყობს ინტუიცია და ინტუიციის მეთოდი. მხოლოდ ისტორიის ცოდნა აქვს აქვს ისტორიკებს საშუალებას შედარებით მიიღებინა და ანალიზისა; ანალი-ზი ან იარაღია დედუქციისა; ან აუცილებელია პოლიტიკო-სისათვის, რომ აუცილებელი იქნება და უწყობად უწი-ნამდვილად ვერ.

ეს არის გრძელუბრი პრიციპი, ქვეყნისთვის თეთრი გიორგის მიმართ.

გრძელუბრი პრინციპი გვაწავლის, რომ არსებობს გრძე-ლუბრი იდეოლოგია, რომლის მატარებელი არის თეთრი გიორგის მიმართ.

გრძელუბრი პრინციპი შეუძლებელია ყველს «დემოკრატიუ-ლი» ან «ხელისუფლების», რადგან გრძელუბრი იდეოლოგია შეუძლებელია იყოს ჩვენთვის. «რადგან» ან «ინტელიგენ-ცია».

ჩვენთვის გრძელუბრი იდეოლოგია არის მხო-ლოდ და მხოლოდ ქართული იდეოლოგია, რად-გან გრძელუბრი პრინციპი მხოლოდ და მხოლოდ საქართველო-ს ხასხელმწიფოებრივი პრინცი-პია.

ქართველი პოლიტიკოსი არის მხოლოდ იმდენად მეც-ნიერი, რამდენად ის მხოლოდ კულტურის მატარებე-ლია გრძელუბრი პრინციპის ნიადაგზე.

დღევანდელ ბრძოლის პირებში პოლიტიკოსისგან

მდითხვევა მდებარეობს გნერგია, დინამიკა, რე-გონდ მდგომარეობა პრინციპის პოლიტიკოს გნერ-გობისა.

თუ პოლიტიკოსი გრძელუბრი პრინციპის მაგონად გერ-დნება წმინდა მეცნიერული პრინციპზე ქვეყნისთვის მგ-ნისა მხოლოდ მამრებში, ის უკვე არ არის პოლიტიკოსი არამედ მეცნიერი.

მეცნიერება მეტად ძვირფასი რამეა გრძელუბრი პრინ-ციპისთვის. მშვიდობიანობის დროს ის კიდევ უფრო ძვირფასია, ვინაიდან მეცნიერება თავის ლაბორატორიაში არის მჭკმხსნა სტატიკის გნერგობის, რადგან მატარებელია სახელმწიფოს სიმდიდრის წარმატების უზარ.

დღეს კი, ბრძოლის დროს, ჩვენთვის უფრო ძვირფა-სია დინამიკა, მდებარეობა მდებარეობა გნერგობის მატარებელი პოლიტიკოსი.

ის გერძობა მხოლოდ და მხოლოდ გრძელუბრი პრინ-ციპზე და გნერგობა დღემდე მეცნიერული ქართველ მეცნიერ-თა და მეცნიერთა მიერ სტატიკის გნერგობის დინამი-კით გრძელუბრი მიმართ.

ეს სტატიკის გნერგობა საკუთარად მდებარეობს არის შე-გნობილი ქართველ მეცნიერთა და მეცნიერთა მიერ.

საუბედურად ძველი ბელადები, ერთი მხრივ თავის აფრთხის გამო, მეორეს მხრივ თავის დადვილებების მი-წვევით ვერ დადგენენ გრძელუბრი პრინციპის ნიადაგზე. ისინი მატარებელი არიან ანტი-გრძელუბრი პრინციპებისა. მათი მიზანია ისტორიისადმი საკუთარი ვინაა-ღმდეგობა წმინდა მეცნიერული ისტორიის დაფასების გრძელუბრი პრინ-ციპის ნიადაგზე.

პირველად, მათთვის არსებობს უპირველეს ყველასა უნ-და იყოს რაიმე დღეს, უნდა იყოს რაიმე პრინციპი. მათ-გან: «დემოკრატიზმი» ან «ხელისუფლება». ისინი გერ-დნობენ ამ უნდა იყოს პრინციპებზე და ამ უნდა იყოს პრინციპის ნიადაგზე მუდამიან საქართველოს ისტო-რიის, მჭკმხსნის და ქართველ ხალხს. ძალიან უნდა იყოს ისინი ანტი-გრძელუბრი ქართული ისტორიისა და უარყოფენ ქარ-თველ მეცნიერებს, მოძრაობად (გრძელუბრი პრინციპი და მისთვის) მე-19 ს. ბოლოში მეცნიერული ქართველ მეცნიერთა და მეცნიერთა მიერ სტატიკის გრძელუბრი გნერგობა, ისინი უნდა იყოს საქ-მის, რადგან უნდა გრძელუბრი იდეოლოგიის ხალხს და ცდილობენ დაამტკიცონ ამა თუ იმ ბუნებრივ ქართველის «დემოკრატიზმი» ან «ხელისუფლება». იმის გარდა, რომ მათი მოქმედება არის მჭკმხსნა გრძელუბრი იდეოლოგიის თქ-ლასობის, მათი საქმეები არის საწინააღმდეგე გრძე-ლუბრი პოლიტიკოსის თვალსაზრისითაც. საწინააღმდეგე, ვინა-იდან, რადგან უნდა იყოს მეცნიერება, მათი უნდა იყოს მე-მტრული პრინციპების ისინი შეუძლებელი ქართველთა ისე-დაც ხელს მალე მდებარეობს მდებარეობს მანკობად და აქვს ანალიზისა და მჭკმხსნისა. მათი უნდა იყოს მე-მტრული პრინციპების მატარებელია, მათი უნდა იყოს მე-მტრული პრინციპების მატარებელია, მათი უნდა იყოს მე-მტრული პრინციპების მატარებელია.

ქართული მალე მდებარეობს გრძელუბრი პრინციპის ნიადაგზე ხელს ადვილი რამეა, ანალიზისა არის უკვე მატარებელი გრძელუბრი იდეოლოგია, ძველ ბელადებს კი სტიმულებით შეიძლება საქართველო უწინარეს ყველასა. უწინარეს მათ მიერ უნდა იყოს მეცნიერული დღესთვის.

მ. საზარელი.

მარტივი საზარელი.

სამშობლოსათვის დედაც კი იკლავს გულში შეილისადმი სი-ყვარულსა, ამბობდა დიდი ილია. ესე იყო ჩვენს წარსულში.

სამშობლოსათვის თვით მშობელი გულში იკლავდა შეილის სიყვარულს. ის მხოლოდ მამულს უზრდიდა ძესა, რათა საქირო წუთში მტლად დასდებოდა მას.

მოკლა გულში სიყვარული, თავისი პირში თქვენს მტრის პაატასი გიორგი. საკამბაც, როდესაც ის, შორეულ ისპაჰანში, საქართველოს ანაცვალა.

რას განიცდიდა, რა ცეცხლი ეყლიდა ამ ტაშის-კარის, საფურ-ცლის და მარბდის გმირს, როდესაც სანეტარო შეილს უკა-ნასწავლად დააშტერდა თვლებში, უკანასკნელად მიიკრა მერ-ღებდ? მისი ტუცილი არ დასცხრება სანამ არსებობს ქართვე-ლი ერთი და მას შთამომავლობანი, საუკუნიდან საუკუნემდე, სა-კუთარ ტუცილად ატარებენ გულში, როგორც სამშობლოს ტანჯვათა და შეუდარებელ გმირობის სიმბოლოს.

— მამავ, მწამს, საქართველოს არ გასწირავ ჩემთვის და შენს მოვალეობას ღირსეულად შეასრულებ. გამოთხოვების წამს ეს იყო ნორჩი გმირის უკანასკნელი სიტყვები... და მამის თვლებში კითხულობდა რკინის პასუხს: «გრწამდეს შეი-ლო ჩემს მოვალეობას მტკიცედ შევასრულებ: საქართველო უწინარეს ყველისა».

ამ ორი რაინდის თავგანწირულება ახსნა საქართველოს მიერ ერთნულ თავდაცვის განსაკვირვებელ სიმტკიცისა. თუ ჩვენი სამშობლო ისტორიის ვერაფერითა კორიანტელმა ვერ წალკა, ვერაფერითა უზომოდ მძლავრმა მტერმა ვერ განართხა ძირს, ეს იმით, რომ გიორგის და პაატასთან მშობლები და შეი-ლები მის დამცველ ფარებათ აღიმათნენ და სახელოვან ხმალ-თა უღრეკი რკალი შემოარტყეს.

გიორგიმ სამშობლოსადმი თავისი ვალი მოიხადა: საფურც-ლეს ველები სპარსელ ლაშქართა სისხლის ნაკადულებით დალა-რა. პაატას კი, შაჰაბაზმა, ისპაჰანის მოედანზე, თავი მოჰკვეთა. ახალგაზრდა რაინდი ჯალათს პირზე ღიმილით შეხვდა: იცოდა, რომ სამშობლოსათვის კვდებოდა.

ერთ დღეს, სოფელ ნოსტევიში, თავის სამუშაო დარბაზში, სააკაძეს აბრეშუმის პარკი მიართვეს: «ისპაჰანიდან ამანათი მო-გვრთვით». აბრეშუმის პარკში პაატას თავი აღმოჩნდა. ამ სა-შინელი ამანათით, შაჰაბაზი სააკაძეზე გულის ბოღმას იკვირებ-და. გიორგიმ დახედა საყვარელი შეილის მოკვეთილ თავს, ჩამ-ქრალ თვლებს და წარმოსთქვა: «საქართველო ბევრ პაატას შობს, მაგრამ პაატა საქართველოს ვერა შობდა, საქართველო რომ მისთვის შემეწირა».

რომელ ქვეყანას და რომელ ერთა ესეთი გმირნი წარმოუშ-ვიან?!

საკაძის ეს უზომოდ მძლავრი სიტყვები გენიალურად გამო-ხატავენ ქართველი ხალხის უზადლო მამულიშვილურ ბუნებას. ეს სიტყვები ღალატებენ; საქართველო რატომ იყო და იქნება უძლეველი.

აი მოკლეთ ვინ იყო საქართველოს დიდი მოურავი გიორგი სააკაძე, რომლის სიკვდილის 300 წლის თავი ეხლანან შესრულ-და.

ყოველმა ქართველმა დაბლა უნდა მოიხაროს თავი ამ დიდ-ბულ, სახელოვან წინაპრის წინაშე.

საქირთა აქვე მოვიხსენიოთ გიორგი სააკაძის უმთავრესი ის-ტორიკოსი, აწ განსვენებული, ანტონ ფურცელაძე, რომელიც ალბათ თავის საყვარელ გმირის მიერ სულთმადებრილი, გვაწავ-ლიდა: «მამული იყავ უცვლელად ერთგული შენი ქვეყნისა, იქა ხარ დაბადებული და იქვე ჩახვალ საფლავსა... იქ მამული-სა გულსთვის წელს უნდა გეტყვას შენ ხმალი, უნდა იბრძო-ლო სანამდის გაქვს მკლავი დაუღალავი».

მკითხველი ინტერესით გაეცნობა ექვს ცნობილ ქართველის პროტესტს გაზ. «ბრძოლის ხმის» წინააღმდეგ. მათ გულის-წყობას ყოველი ღირსეული ქართველი გაიზიარებს. ეს პრო-ტესტი, როგორც მოწოდება ქართ. საზოგ. აზრისადმი მეტად სასარგებლოა. რაც შეეხება მენშევიკებს: მგლის თავზე სახარე-ბის კითხვაა. «ბრძოლის ხმის» სისაზიზღრე თეთრი გიორგისათ-ვის მოულოდნელია არაა. ჩვენ ხშირად გვითქვამს მენშევიკებზე: «ყოკასა შინა რაცა სდგას იგივე წარმოსდინდების»! «ბრძოლის ხმა» მხოლოდ ერთხელ შედგება წარმომართხი ყოველი ის სინიშნურ რაც სოციალ დემოკრატიაში მწ წლის განმავლობაში დაავება თავის პარტიის წიაღში: კლასთა ბრძოლა, კენობა, რუსოფილობა, სამშობლოს დალატა.

რა არის «ბრძოლის ხმა»? პირბადე ახალი მენშევიკში.

პოლონეთის კონსტიტუციის რეფორმა შედმიწვევით ამართ-ლებს თეთრი გიორგის დებულებებს: დემოკრატიზმი თავისი პარლამენტარიზმით დაძველდა და საქირთებს ძირითად გარდაქმ-ნას. ამ საკითხს განვიხილავ წიგნაკში: «ერთგული ანუ უფლებ-ბრივი სახელმწიფო», რომელიც თებერვალში დაიბეჭდება.

მკითხველს დავპირდები ამ ნომერში დამეწერა მენშევიკების პო-ლიტიკის შესახებ ჩრდ. კავკ. რესპუბლიკებისადმი. ბოდინის ვიხ-ლი: უადვილობის გამო დანაპირების ასრულება შემდეგისათ-ვის გადავდე.

ლევ კაკაბულიძე.

სამი ტატიკური საკითხი.

ქართ. ემიგრაციის წინაშე სამი დიდი ტატიკური საკითხი დადგა: სავრთო ფრონტი, რუსეთი, მთავრობა. სანტერესთა გადავალთ თვალს რანაირი იყო ამ საკითხის წინაშე თეთრი გიორგის პოზიცია.



საერთო შრომა.

თეთრმა გიორგიმ პირველმა აღნიშნა „საერთო შრომის“ ძირითადი ნაკლი და წინ განსტორიკა მისი მოღვაწეობის მუხე შედეგები საქართველოს გარეშე და შინაგან პოლიტიკისათვის. ჩვენმა ორგანომ საერთო შრომის ანტი-ეროვნულ მოვლენათ მონათლა. ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიამ წელიწადები მონათლა საერთო შრომის მუხაობას და მხოლოდ დღეს და, ისიც ამ პარტიის მხოლოდ ერთ-ერთი ჯგუფის ორგანო „სამშობლო“, სიტყვა-სიტყვით იმეორებს თეთრი გიორგის აზრს: „საერთო შრომის ანტი-ეროვნული მოვლენაა“.

პოლიტიკაში საქმე მოვლენათა წინასწარი გათვალისწინება და განსაზღვრა, თორემ მათი post factum შეფასება, და ისიც სხვისი სიტყვების გამოვრება, სულ ადვილია.

წელთა განმავლობაში ეროვნულ დემოკრატიების ლიდერები სიტყვიერათ თუ თავის ორგანოებში გაწიწმატებით იცავდნენ საერთო შრომის. დღეს კი იმავე გაწიწმატებით თავს ესხმიან მას. ამას ეწოდება „ნახტომები“, რომელიც მეტად საჭიროა სპორტში, მაგალითად „ფუტბოლში“. მაგრამ „ფუტბოლის-ტობა“ პოლიტიკაში სასაცილო და პოლიტიკურ უსუსურობის ნიშანია.

მერე განა ყველა ეროვნულ დემოკრატიები მიხვდნენ საერთო შრომის მანებლობას? არა, ვინაიდან მათი უმთავრესი ძალა (ყოველივე შემთხვევაში გონებრივი ძრვი) ისევ საერთო შრომის ბრძანდება.

აქ ჩვენ დანარჩენ ორ პარტიას არც კი ვხვებით. ამ პარტიებს დღეს მხოლოდ რამდენიმე დაღლილი და ენერგია გამოცლილი ბელადი ხელმძღვანელობს. ამათ აღარავითარი ანალიზის თავი აღარა აქვთ და საერთო შრომის მათხვარის გუდასავით ზურგზე წამოჰკიდებიან.

მხოლოდ თეთრი გიორგი შერჩა საერთო შრომისადმი თავიდან აღებულ გეზს.

რუსეთი.

თეთრმა გიორგიმ პირველმა სიტყვა რუსეთზე საჭირო სიმართლე (იხ. გზ. „თეთრი გიორგი“ №1. 26 აგვისტო.) მანვე განსაზღვრა რანაირი უნდა იყოს ქართული პარტიების და პოლიტიკურ ორგანიზაციების რუსეთისადმი ტაქტიკა: არავი თარი კავშირი რუსებთან, სრული ზიზღი მათადმი. შემდეგი მოსაზრებით: 1) მათთან ყოველგვარ კავშირს ქართულ საზოგადოებაში გაუგებრობა შეაქვს; ეროვნული საკითხი პარტიულ საკითხის მდებარე ხარისხზე დაჰყავს. ეროვნულ ბრძოლისათვის ერთხელ და საბოლოოდ საჭიროა ქართველი ერის რუსეთისაგან გადამიჯვნა. გადამიჯვნა ყოველ მხრივ: სულიერი, ფსიქოლოგიური, გონებრივი, პოლიტიკური. აუცილებელია ყველა ქართველმა იცოდეს სად თავდება საქართველო და სად იწყება რუსეთი. ნაყოფიერ ბრძოლისათვის უპირველესად საჭიროა მტრის და საკუთარ პოზიციების გამორკვევა.

2) რუსების პარტიებთან რაიმე კავშირი საქართველოს ენების მეტს არავითარ დადებით ნაყოფს არ მოუტანს. იმიტომ რომ რუსების ყოველი პოლიტიკოსი, ყოველი პარტია საქართველოს ბუნებრივი მტერია, რადგან ყოველი მათგანი რუსის ხალხის ისტორიულ-სახელმწიფოებრივ პოლიტიკას ემსახურება. ეს პოლიტიკა კი იმპერიალისტურია.

როდესაც თეთრმა გიორგიმ რუსეთისადმი თავისი ტაქტიკა განმარტა ყველა ქართულ პარტიებმა მას ირონიით შეხედეს. ზოგი მათგანი და მათი ბელადნი რუსულ პარტიებთან აშკარა კავშირში იმყოფებოდნენ. ზოგნი ჩუმით დაძვრებოდნენ რუსის მონარქისტებთან. იყვნენ პარტიული ბელადნი, რომელნიც ნიკოლაევიჩთან კავშირის დატერას აშკარათ ქადაგებდნენ, როგორც „ერთად-ერთ რეალურ ძალასთან“. ბრჭყალებში მათი სიტყვები მოგვყავს.

მაგრამ ცხოვრებამ ამაშიც თეთრი გიორგის ტაქტიკა გამართლა. გზ. „თეთრი გიორგი“-ს პირველი ნომრის გამოსვლის შემდეგ ორი წელიწადი არ გასულა, რომ რუსების ყველა პოლიტიკურ პარტიებმა საქართველოც და მისი დამოუკიდებლობაც ახლიად და საჯაროთ დაჰტყვეს.

მაგრამ ამის შემდეგ კი შეიგნეს სიმართლე ჩვენმა პარტიის ლიდერებმა? არა. წაიკითხეთ „სამშობლო“ №4-5 გვ. 15 სადაც გამოთქმულია ის აზრი ვითომც შესაძლებელი ყოფილიყო რუსეთის დათანხმება საქართველოს დამოუკიდებლობაზე.

რიან, ვერ შეიგნეს, რომ რუსებთან საერთო ენის გამოანხვა უშუალებელი იყო და დარჩა; რომ ამას ძლიერი ობიექტიური მიზეზები აქვს: რუსეთი იმპერია, ეს ფაქტია, და იმპერია კი იმის იმპერიაა, რომ სუსტი ერები დაიმონოს. ეს არის მისი არსებობის პრინციპი, კვინტესენცია. რუსეთის იმპერიას სურს ჩვენი საბოლოოდ დამონახვა და ეს სურვილი გამომდინარეობს არა რაიმე სუბიექტიურ მოტივებიდან, არამედ მისი პოლიტიკურ ორგანიზმის ბუნებიდან. ჩვენ კი აუცილებლად გვესაჭიროება და გვესურს დამოუკიდებლობა და ეს სურვილი

გამომდინარეობს იმ უძლიერეს კანონიდან, რომელსაც თავდაცვის ინსტიქტი ეწოდება. ვინც ფიქრობს, რომ ამ ინტერესთა შესლაში, ამ უკიდურეს წინააღმდეგობაში, ჩვენსა და რუსთ შორის შესაძლებელია რაიმე საერთო ენის გამოანხვა ის უფიცია და ღირსი არაა პოლიტიკოსად იწოდებოდეს. ხოლო სამწუხაროდ, უფიცობის სენი ქართულ პარტიულ ლიდერთა თავზე არ ახალია ძველია.

რაც შეეხება თეთრი გიორგის-ს მისი ტაქტიკა დამყარებულა ფაქტებზე, ისტორიულ-პოლიტიკურ დრმა ანალიზზე, საერთოდ ცოდნაზე, ამიტომ ეს ტაქტიკა მტკიცეა, მიდის გარკვეული გზით და თეთრი გიორგის ორგანიზაციას რუსის მონარქისტების ან ჩერნოვ-დან-ამრამოვიჩის კარებამდე არ მიიყვანს.

მთავრობა.

ემიგრაციაში ბევრმა პარტიებმა თავიდანვე ნათლად დაინახა, რომ მენშევიკებმა მთავრობამ თავისი შინაგანი პოლიტიკით საქართველო დაამარცხა და ვერც გარეშე პოლიტიკაში მიხვდნენ უკეთეს შედეგს რადგანაც, როგორც შინ ისე გარეთ მთავრობას სოციალისტური გეზი ჰქონდა აღებული. ამიტომ, თავიდანვე ბუნებრივად სდგებოდა საკითხი: საჭიროა თუ არა ევროპაში მთავრობის წინააღმდეგ შებრძოლება? არ უნდა დავიფიქოთ, რომ ეს შებრძოლება უნდა ევროპიულ სახელმწიფოთა წინაშე მომხდარიყო, ვინაიდან მთავრობა საფრანგეთის მიერ მაინც ცნობილი იყო და ერთა ლიგის მიერ რამდენად მიზანშეწონილი იყო ეროვნული თვალსაზრისით ეს შებრძოლება და მთავრობის „ჩამოგდება“, როგორც ეს ზოგიერთს სურდა? თეთრი გიორგიმ მთავრობისადმი თავისი ტაქტიკა თავიდანვე განსაზღვრა.

მაგრამ ჯერ განვიხილოდ რას წარმოადგენდა მთავრობისადმი ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის პოზიცია. თუ კი შეიძლება პოზიცია ეწოდოს მათ ყველაფერში, მუდმივ გაურკვევლობას. შედარება უფრო ნათელჰყოფს თეთრი გიორგის აზრს.

ეროვნულ დემოკრატიების ლიდერები მთავრობის წინააღმდეგ თავიდანვე ამხედდნენ და, ერთი ხელობა, შეთქმულობაც კი მოაწყეს: მოსსურვეს მისი ძალით „გადმოგდება“ და ლეგაციის manu militari დაპყრობა. ერთი სიტყვით საფრანგეთში, ეორდანის coup d'Etat-ს უპირებდნენ.

ეს ბავშური შეთქმულება, საბედნიეროდ ვერ განახორციელეს. (ყოველივე ეს დღეს არავისათვის საიდუმლოებას აღარ შეადგენს) ხოლო რა ქმნეს ამის შემდეგ? ნახტომი: მთავრობას თავი დაბლა დაუკრეს და მინისტრ რამიშვილის დიქტატურის ქვეშ, საერთო შრომის შებრძანდნენ. არამთუ ბრძოლაზე მთავრობის კრიტიკაზედაც კი ხელი აიღეს.

ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის ერთ-ერთი ლიდერთაგან, მათში პოლიტიკურად ყველაზედ მომზადებული და სწავლული, ბატ. გ. გვაზავა, 1922 წელს, ქ. ბერლინში, აშკარად ქადაგებდა „მთავრობის გადმოგდების საჭიროებას“. ამტკიცებდა, რომ მთავრობა საქართველოს კონსტიტუციის და საერთაშორისო სამართლის ძალითაც ყოველივე უფლებას მოკლებულია. როდესაც დიდი ომის დროის ბელგიის მაგალითი მოიყვანეს მან მიუგო: ბელგიის მთავრობას ეროვნულ ტერიტორიის პატარა ნაგლეჯი მაინც შეერჩუნოდა, მენშევიკი. მთავრობა კი ამასაც მოკლებულია. ერთმა ქართველმა უპასუხა: მთავრობას რომ მართლაც არავითარი უფლება აღარა ჰქონდეს, დღეს საქართველოს ინტერესები მოითხოვს მაინც ხელი შეუწყოს, გვაზავამ ამ პირზედ სასტიკად გაილაშქრა. თურმე მაშინ ბ-ნი გვაზავა პირადი მოტივებით მოქმედებდა, რაღაც გულის ენებას აჰყოლოდა. ესე ამტკიცებდნენ მისივე პოლიტიკის მეგობრები, თორემ ჩვენ ეს არ ვიცით და არც გვინტერესებს.

და, აი ბატონებო, მთავრობის ეს დიდი მტერი, ამ მუქარების შემდეგ, ახტა-დახტა და საერთო შრომის ჩახტა. და დღეს ხომ უსმენთ, თავის ჯგუფის ორგანოში, რა სირინოზის ხმით უგალობს მთავრობას ქება დიდებას და მორჩილი ხელით უკმევს საკმელს. რას ნიშნავს ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის ეს სკუპები, წაჯექ-უკუჯექობა და, უკვე პოლიტიკურ ტერმინათ მიღებული, ბატონ გვაზავას „ზიგ-ზაგები“? პოლიტიკურ გაურკვევლობას, უგზო-უკვლობას და უტაქტობას. როდესაც პოლიტიკურ პარტიას არ გააჩნია არც მტკიცე პრინციპი, არც დისციპლინა ის მტკიცე გარკვეულ ტაქტიკასაც მოკლებულია.

თეთრმა გიორგიმ, ამ შემთხვევაშიც, თავისი ტაქტიკა თავიდანვე გამოზომა. ის შემდეგნაირად მსჯელობს: 1) სასურველი რომ იყოს მთავრობის „ჩამოგდება“, შეუძლებელია, რათგან უცხო ტერიტორიაზე ძალის ხმარება დაუშვებელია და ვერც მიზანს მიახწევს. მთავრობასა სცნობს საფრანგეთი და მისი ბელი პარტიათა ხელთ სრულიადაც არაა. მაშასადამე, ამ მხრივ, ყოველი შეთქმულება მხოლოდ დონკიხოტობაა. 2) რომ კიდევაც შესაძლებელი იყოს მთავრობის „ჩამოგდება“, შეგვიძლიან მის მაგიერ ახალი, მთავრობა დავაყენოთ? არა. ძალით დაყენებულ მთავრობას საფრანგეთი არ იცნობს. მაშ რას მოვივებთ? მთავრობის ჩამოგდებით მხოლოდ წავეგებთ. თუ დღეს პარიზის ერთ კუთხეში მაინც საქართველოს დროშა

ოფიციალურადაა ამართული და ტოვანტიდა ქართული სასპორტები გვეძლევა, მთავრობის დაკარგვით, ესეც მოგვაკლდება. 3) ჩვენი შინაგანი უთანხმოების გარეთ გატანა ქართულ საქმეს, გარეშე პოლიტიკაში, საბოლოოდ დაამარცხებს და ამით ჩვენი ქვეყანა მხოლოდ წააგებს. თეთრი გიორგი კრიტიკას უწევს როგორც მთავრობას ისე პარტიებს და მათ ნაკლს ამხელს. ეს პოლიტიკურ ორგანიზაციის მოვალეობაა. ხოლო, გარეთ ეს კრიტიკა არ გაგვაქვს. გარეშე პოლიტიკაში როგორც მოყვრის, აგრეთვე მტრის წინაშე უნდა გამოვიდეთ როგორც ქართველნი და არა როგორც პარტიის წევრნი. აი, რატომ, როდესაც ამ რამოდენიმე წლის წინეთ თ. გ. შეიტყო, რომ ბოლშევიკების ბანდიტები საქართ. ლეგაციაზე თავდასმას აპირებდნენ, გაემხადა ლეგაციის დასაცავად და ძვირადაც დაუსვამდა რუსებს ამ გალაშქრებას.

ის ქართ. პარტია, რომელიც მთავრობას უცხო-სახელმწიფოთა წინაშე შეებრძოლება უპირველესად საკუთარ პრესტიჟს დასცემს.

ესეთი იყო თეთრი გიორგის ტაქტიკა მთავრობისადმი. ეს ტაქტიკა შეიცვლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც მთავრობა საქართველოს პოლიტიკის ისევ რუსის პარტიებს დაუკავშირებს ე.ი, დადგება ი. წერეთლის გზაზე. ეს საქციელი იქნება სამშობლოს ღალატი და მუხანათობა. ამისთანა მთავრობა მთავრობა აღარაა და თ. გ. მისდამი საჭირო ტაქტიკას დაადგება. საუბედურათ „ბრძოლის ხმიდან“ სჩანს, რომ მენშევიკები ამ ღალატის გზაზე უკვე აშკარად დადგნენ. აშკარაა მთავრობაც მათ გაჰყვება. მაგრამ სანამ საბოლოოდ არ გამორკვეულა ეს საკითხი თ. გ. ყოველ კომენტარიებიდან თავს იკავებს.

თეთრი გიორგის ტაქტიკა, ამაშიც, მის პატრიოტულ შეგნებიდან და საქართველოს ინტერესებიდან გამომდინარეობს. ამიტომ აა მისი ტაქტიკა სწორი და მტკიცეა.

თეთრი გიორგი ჩვენი პარტიებისამებრ, პოლიტიკურ „კომბინაციებში“, დონკიხოტურ შეთქმულებებში არ გაერევა. ჩვენ პოლიტიკური მოღვაწეობა ეროვნულ სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობათ მიგვაჩნია. ეს კი „კომბინაციებით“ და შეთქმულებებით არ კეთდება. არამედ შრომით, სწავლით, მოღვაწეობით, სულიერი სიმალლით და შემოქმედებით. თეთრი გიორგის ძალა იმაშია, რომ მან მუდამ იცის სად მიდის და რისთვის მიდის. და მისი გზა მუდამ ეროვნულია.

თეთრი გიორგის რედაქციამ მგზღინიდან მიიღო საბრტეტო წერილი გზ. „დრმლის ხმის“ წინააღმდეგ, რასაც დიდის ხიამ ვცნობთ ვგეტკავთ.

„დრმლის ხმის“ 1-ლი ნომრის ანდნიმმა წერილებმა გამიფიხეს ჩვენი უდრმგის გულისწყრება. ჩვენ მიგვაჩნია პარტიტულ მოვალეობად ეს ჩვენი გულისწყრება ქართველ საღს ვაგნდობთ.

„დრმლის ხმა“ თავის თავს ხაქ. იდგ. დგმ. მუმ. პარტ. სასღვარ გარგთელ ბიუროს ორგანოს უწოდებს და ამით შთაგეტყობება ჰქმნის თითქმის ქართველ ხოციად დგმდგ-რტთა აზრს გამცხთქვაგვის. ჩვენ დრმად ვართ დადრმუნებულნი, რომ ქართ ვლ ხოციად დგმდგარტთა დიდი უმრავ-ლეხობა სასტიკად დაჰგმობს იმ ქართველ გრისათვის მეტად მავნე გზას, რომელიც ამ ფხვგდო პარტიტულ ორგანის აურჩგვია.

შეუძლებელია სერიოზულმა, პასუხის-მგებლდვის მგნგ-ბით აქტურვილმა პედიტიკურმა პარტიამ იკისროს პასუ-ხისმგებლობა ილია ჭავჭავაძის, ამ, ქართველ გრის უდიდეს გმირის, ასე უდიდგრად მოხსენიებისა; შეუძლებელია მას სურდგვს ქართველი გრის ორ ბანაკად განსვთქა და სამღ-ქალაქდ ომის განაგება; შეუძლებელია მას მიხანს საქარ-თველდს უკვთეს შეიღვების დგვნა შეადგენდგვს. და ყველა ეს იმ დრდს, რდდგხგვს ქართველ საღსის აზრებობა უდიდეს განსადგდგშია.

„დრმლის ხმა“ კი სწორდდ ამას ხადის. თვით ხათაუ-რი წერილისა: „ქართული რეაქცია“ არ ის წმინდა პრდვკა-ცია, რდმლის მიხანი ხაკი გმით გხადია: ამსგდრდს ქარ-თველთა გრთი ნაწილი მგდრდს წინააღმდეგ. თვით წერილი კი, თუ ქართველი გრის მტრის მთავრგმობით არ არის-დაწე-ოილი, ყოველ შემთხვევაში, მთელი თავის შინარისთ მის საქმეს ემსახურებდა. შემთხვევლი ჰგდვავს და მტრად უდიდ-რად იხსენიგბს ილიას ხაჩგვს, რდგ, ყოველ იტვს გარგმგა, გამიფიხგვს ყოველი ქართველის, რა მიმართულგმასაც არ უნდა გავთვნიდგვს იგი, უდიდეს ადგვგმას. ილ. ა არ გვკუ-თვინის ქართველი გრის ამა თუ იმ ნაწილს, არამგდ არის უმვირ-ფახგხი განძი მთელი გრისა.

მაგზნარად და თითქმის მდვალარტდ საზავს სურამ ავა-ლიშვილს. იმ სურამ ავალიშვილს, უდრმლისდვად საქარ-თველდს ხაკშიანობა უუძნდგვს დრდს გვრდობაში ხავგმით უთავადლდ იქნებოდგა. სურამ ავალიშვილისთანა შვილით იამაყებდა 1 ხვა ყოველი გრი.

მგდრე ანდნიმ წერილში: „გრთ ბანაკში“ აკტარი ხასავი-ლდდ იდგვბს ჩლხსენგბს. იტვს გარგმგა მწდგვდგვლდბაში თავად-აზნაურობა ჰყავს. ის თავად-აზნაურობა, რდმგლმად

ფ ა რ ი ა

მოღსენებულ წიგნის ავტორისთანა წარმოქმნილი პარტიოტ-რე-
ვოლიუციონერებმა ვერ ააფრიალეს ეროვნული დროშა და სხვა
დროშას დაუთმო ქართველი ერის ხელმძღვანელობა და ამ ხელ-
მძღვანელებმა პირველი იერიში მიიტანეს თავდა-აზნაურობის
წინააღმდეგ, ამ ერის ბუნებრივ დამცველად ამიერიდან ვიდრე
დღემდე; საქართველოსათვის საუკუნეთა განმავლობაში ბრძო-
ლების ხელმძღვანელებზე და ავანგარდზე. განა ერის წილიდან
წარმოშობილ მებრძოლ კადრების მოსპობა და განადგურება
იყო საქართველოს ბრძოლის საწარმოებლად და სახელმწი-
ფოს დასაცავად? რომ თავდა-აზნაურობა იყო და თუ დარჩა ორი-
ოდე კაცი ისიც იქნება ბუნებრივი დამცველი საქართველოს ინ-
ტერესებისა, იქიდან არის ცხადი, რომ დღესაც შეაკვდნენ და აკ-
დემიან კიდევ მტერს უსწორა ბრძოლაში. უფლება ავტორი,
მოლაღატებთ გამოცხადებული, გასაყვლად განწირული,
სამშობლოს გვრებათ ჩათვლილი ამ წრის ადამიანები ბუმბერაზ
კოტე აფხაზით დაწყებული მოთავებული ახალგაზრდა სუსლიკა
ანდრონიკაშვილით და გია აბაშიძით, გამირულად დაიხიციენ
ეროვნულ სადარჯოზედ. ამ წრიდან გამოსულნი არა ერთი და
ორი გელოვანი, დადმუკელი, წულუკიძე, ანდრონიკაშვილი,
მაჩაბელი, ბარათაშვილი იყო თავდადებული წევრი მენშევიკუ-
რი პარტიისა. დღესაც ჩხეიძე, წერეთელი, ურდანიანი, გეგეჭკო-
რი წარჩინებული ძველთა აზნაურთ გვარისანი მშვენიერად და ძლი-
ერება მენშევიკური პარტიისა და საკვირველია, თუ ამით უდა-
ვით დაეჯერებათ უაღრესი დემოკრატობა და სოციალისტობა;
რატომ სხვებს ამავე წრიდან არ დაეჯერებათ, სამშობლოს სიყვარ-
ული და ერთგულობა. საფრანგეთის საგარეო მინისტრმა ბრი-
ანამ პარლამენტში განაცხადა: „ნუ თუ საქართველო ადამიანის სიყ-
ვდილი, რომ მის გულწრფელობაში დარწმუნდითო“ ბრძო-
ლის ხმისთვის! არამც თუ საქართველო საქართველოა, სე-
ნეთში მენშევიკების აგენტმა თავად გარდაცემების ვერაქლო-
ბა სულ ამოწყვიტა, გადარჩა მხოლოდ ერთი ახალგაზრდა; იმა-
საც ქუთაისში ზუთი ტყვია ჰკრა ტერორისტმა, მაგრამ გადარ-
ჩა. მერმე იცით სად მოკვდა? ბოლშევიკების წინააღმდეგ ბრძო-
ლაში. მართალი არ არსებობს ამ ადამიანებისათვის, უბედ უბედუ-
ლი და მტრად გამოცხადებული სამღვდლოება ხომ წარმოუდ-
გენელია მართლმადიდებელ მტერს. მოიგონო, რომელიმე
ამბროსი, მიტროპოლიტი ნაზარი 12 თანამახური სასულიერო
პირით, რომელმაც გზაში ავტომობილიდან გადმოვარდნის
დროს ფეხმოტეხილობა და ცალ ფეხსე დაძვინდა შემავრებულმა
ჯალათები ქრისტიანულის ლობიერებით შეაფედრა ღმერთს:
„უფოლო ამაძიე რათა არ იციან რასა იქმოდენ“ — და დიდ-
ების გალობით გულმკერდი შეუშვირა რუსის ტყვიას და მიწო-
ბოწამებრივი სიკვდილი.

და განა ყველა მომხდარი ამბების შემდეგ, ანდონი სიღვ სისხ-
ლის დანთხევის შემდეგ შეიძლება 905 წ. ქუთის პრაპაგანდის-
ტის აზროვნებით და ერთი დღეანდელ საქართველოს პირვარა-
ზე ლაპარაკი? ვინ გაბედავს და ვინ იტყვის, რომ კოტე აფხაზი
და სხვები თავად აზნაურების წრიდან გამოსულნი და ხომერიკი,
და ათასი სხვა წრიდან გამოსულნი ერთნაირად თავყვანაცემი და
სადიდებელნი სამშობლოსათვის თავდადებულნი არ არიან?

ვინ კითხულობს რა წრიდან და რა წოდებისაა უცნობი ჯარის
კაცი, რომლის საფლავი დღეს ვარდ-ყვავილებით მორთულ-მო-
კაზმულია მადლიერი ერისაგან და რომლის წინაშეც ყოველ
დღე ათასობით მუხლს იღრეკენ? არიან მხოლოდ ბოროტნი ურ-
წმუნონი, გაუსწორებელი და მოუშინაურბელი ადამიანები,
რომელნიც ჰქმნიან არ არსებულ არისტოკრატისა რომ მას შა-
ვი რეაქციონერობა დასწამონ და თავს მოახვიონ. „ბრძოლის
ხმის“ წინაპარი „ერთობის“ უკანასკნელ ნომერში ბათომში,
ბოლშევიკების შემოყვანას თავდა-აზნაურობას აბრალბდნენ,
მაშინ როდესაც ტაბახელისე დჯერ კიდევ არ იყო გაცივებუ-
ლი ვეფხვივით ნაბრძოლ თავადი ერისთავის, თავადი ლორთქი-
ფანიძის, თავადი ჯანდიერის, ახვლედიანის გვამები. ამათი უკა-
ნასკნელი წამოძახილი იყო „გაუმარჯოს საქართველოს“.

ბოლშევიკების მემკვიდრეობის ხელში ჩაგდება უნდათო. „ჩე-
მი შენ გითხარი გული მოგიკალი“ სწორედ ეს არის. განა თა-
ვიანთ წერილებში აშკარად არ ამჟღავნებენ უდავო სურვილს ამ
მემკვიდრეობაზედ და სამოქალაქო ომის საყვირით არ გაიძახიან
„არ გააჭაჭანოთ“ ე.ი. დაპხიციეთ ხეობიო? არა ბატონებო! რუ-
სების განდევნის შემდეგ ქართველი ერის თითონ იქნება თავის ბა-
ტონი და არც ერთს პარტიისარც ერთს ძალით მაკვხონე! სამოთ
ხის მოციქულებს არ აბატონებს. იგი თვით იქნება ბატონ-პატ-
რონი თავის თავისა, რადგანაც საკმარისად იგემა, როგორც მენ-
შევიკების ისე ბოლშევიკების სოციალისტების ცდის და დამყარე-
ბის შედეგების გემოვნება. ქართველი ერის ყველა ამ განსაცდელ-
იდან გამომდინარე, განიწმინდება რუსეთიდან ჩამოტანილ
სიბინძურეიდან და იგი თითონ მოაწყობს თავის საკუთარ ქარ-
თულ ცხოვრებას.

ნამუსიკ კარგი საქონელია, მაგრამ სადღა? განა შეიძლება
და ბრძოლის ხმის სოც. დემ. ილიასათვის სამარეშიც პრ ჩაე-
მკრალბიანთ? ილია თავად აზნაურების იდეოლოგი არ გვიწ-
დაო. დღევანდელ ახალგაზრდობას ამაში ვერ დარწმუნებენ,
ტყუილად თავს იტყვენ. ბრძოლის ხმის გმირები. ილია
ეროვნული იდეოლოგი იყო. ვე ყოველმა ახალგაზრდამაც იცის,
რადგან დღევანდელი ახალგაზრდობა განსხვავდება 905 წ. თაო-

—ლრუბლებო, ღრუბლებო დევნილნი ქარით,
საითყენ იჩქარით ესოდენ მუქარით?!

—მზე-ქალის ასული ხვალ ქორწილს აპირებს.
უნდა მივაშუროთ შავი ზღვის ნაპირებს! —

მოვიგდე ნაბადი და ღრუბლებს გავყვივი:
ზღვა... მთები... ველები... ფერდობი... ხან ხევი...

და დილით, როცა გამოიძვლია,
ვიცანი, ვიცანი კაპწია მიწა.

—ლრუბლებო, ღრუბლებო მოწებო ქარის,
მზე-ქალის სამეფო აქ არის, აქ არის!

მყის წაჭოიშაღწენ ღრუბლები ზეზე...
ელავდა ზურმუხტი სასახლე მზეზე.

გარს ერტყა სამეფოს ციხე ვით აღმასი;
უვლიდა გაღმავანს ხეხუტრი სამსხი.

ტრიალ მინდორზე ქართლისა ჯარი
ჯაჭვ-მუხრადით, კაპარკ-აბჯარით.

გაშალეს დროშა ფერ ზეშორ-შე-ალის;
გაისმა ქება დიდ თამარ ქალის

და ლურჯა ცხენზე, ვით ელეა ქარმა,
ჯარს ჩაუქროლა მეთე თამარმა.

სამეფოს დრეშა მოქონდა თავად
დავით სოსლანსა, ოსეთის თავადს.

ფეთრ არაბულზე ვიცანი მგონი
მგოსანი შოთა ბაგრატიონი.

გვხვადვი ნათლად, მჯეროდა როდი,
და სიხარულის ცრემლით ისტიროდი.

და... წვიმის წვეთი, ვით ცრემლის ხაზი,
დააჩნდა თამარს ლალის ლოყაზე.

მომინდა მათთან მეც ახლოს მისვლა.
სასახლის ბაღზე დავეში ნისლად...

ბიდან და მას ილია წაქიანული და შესწავლილი აქვს. იგი ილია-
ზედ, აკვირებ და სხვა ქართველ მწერლებზედ აზნაურილი —
და არა დისტრესკი და კოლცოვზედ, როგორც 905 წ. — და
დღეს იგი თამარად გიყიენებთ თავი დაანებეთ ილიას, ნუ ახ-
ლებთ თქვენს ქუჩიან ხელებს.

ილიამ და მისმა თანამოსანგრეებმა თავად აზნაურობის საშუა-
ლებით დააგროვე 30 მილ. ოქროთი ეროვნული ქონება და სიმ-
დიდრე რომელიც გაიფლანგა. თუ იქნებ რევოლუციის „გაღრ-
მავებულმა“ ორმომ შთანთქა. ყველა ქართული კულტურული
დაწესებულებანი, ათასი სტიპენდიანტი (მათ შორის მრავალი
მენშევიკი და დიდი ბობოლა მენშევიკი) ყველა ამ წოდების ნა-
მგარინ. 1906 წ. როდესაც ვაკასიის „სანამუნტრეიკოში“ იყო
შემდგარი გეგმა მთელი გურიის გადასახლება მის წინააღმდეგ
საქართველოს თავად აზნაურობა და ილიას პირით განაცხადა:
„გურიისთან ერთად ჩვენც გადაგვასახლოთ“. ამ განაწამები
საქართველოსათვის სისხლ დანთხეული ქართველი რაინდი თა-
ვადი კოტე აფხაზის მეტებით გადარჩა აქარა-ყაზნ რუსების და-
სახლება და აპარლები გადასახლება. აი, რა თავად აზნაურუ-
ლი იდეოლოგიის წარმომადგენელი იყვნენ ილია და კოტე აფ-
ხაზი. მოსმებნეთ და მიგვითითეთ თუნდაც ერთს-ისეთ დადგენი-
ლებაზედ ან სურვილზედ თავად აზნაურობის, რომელსაც წმინ-
და კლასიური; წოდებრივი ინტერესი ჰქონდეს; ვერც ერთს ვერ
ნახავთ! სანამუნტრეიკოში, ვერც ერთს!

სულ მუდამ ქართველი თავად აზნაურობა ეროვნულ ინტე-
რესებს იცავდა, ცუდით თუ კარგად და, დღესაც მთელ დანარ-
ჩენ-ქართველ ერთან ერთად ებრძვის შემოსულ მტერს და კვლ-
და სახელგონად, თავს სწირავს, თორემ იმათაც შეეძლოთ გელეი-
შილი, დევდარიანი, თეზაიასავით მიჯდომოდნენ რუსების მიერ
გამართულ საზვიმო სუფრას. ილიაზედ აღზრდილის თავადის ნა-
ბადს ბევრი ქართველი მენშევიკი ამოჰფარებია და გადარჩენილა
დაზრდას და ციმბირს. ბევრი თავადის სახლში მძუპოვია მუ-
დრო თავშესაფარი ქართველ რევოლუციონერს და სოც. დემ.
პარტიას. ზოგ-ერთის ოჯახში მთავარი შტაბიც მქონია ალიხან-
ოვის რეაქციის ხანაში. დღეს როდესაც ვე ყოველივე ნათელია
იმ წოდების საშიშროებაზედ ლაპარაკი სრულდ უსუსურება და

ესოქვი, თუ მოვისმენ წინაპართ ჰინგებს;
ვიხილავ ავაზს და ფარშავანგებს...

და, როცა მოსას ხელი შევხებ,
ოპ. არ, მენახა, ნეტა, რაც ვნახე!

ძველ სასახლიდან თურმე რა დარჩა:
მძიმე ლოდები და მკვანარი ბაღა.

შავ ხალიჩებზე დაყრილან მთები,
როგორც დაღლილი გოლიათები.

მარაბდის ველზე ხმალი ვიხილე,
დიდ მოურავის, გადატენილი.

დახოცულ ხეხუტთ ჭრილობა ახის:
არაბთა, თურქთა და შაჰ-აბაზის...

ვიდექ მართოკა ვეღზედ მწუხარე...
იქვე ზეცამ... და ხმა მქუხარე
მე შემომესმა:

„შენს მამულს, ქართველო, უფალი იცავს!
ემთხვი მკვრდით ნიყიერ მიწას.

დახოცულ ლომებს შეახსი ქება!
საქმენი შათი არ ივარგება.

ძველ ნანგრევებზე ვერ ამჩნევ ქოხებს?
იქ, ხმლის მაგიერ, ლესავენი თოხებს.

მაგრამ, მამულის საყვირზე ხვალა ხეგ,
თოხებს შესცლიან წინაპართ ხმალებ.

დიდი წარსული, ძველი დრდება
განმეორდება, განმეორდება!

და მეც იმ დღიდან ციური ხმები
თან დამაქვს გულში, ვით ბასრი ხმლები.

სძინავს ბნელ კოშკში მზე-ქალის ასულს...
და მე ღრუბლებში ვსტირი, თან ვმღერა:
წვიმს... და ეცლება გოლიათ წარსულს
ხავსი და მტვერი.

ს. მკვრიანი

ნამუსზედ ხელის აღება. მკვდრებს, დახოცილებს და ნაწამებთ
სამარეში თავი დაანებეთ და სიყვდილის კარზედ მისულთ აცა-
ლეთ ტანჯული სიცოცხლის დასასრული მინც. სიტყუებს
მოკლე ფეხები აქვს.

გარეშე ძალების დახმარებით, შემთხვევითი მოვლენებით უნ-
და სარგებლობა ქართულ რეაქციასათ. სოც. დემოკ. მთავრო-
ბის დიქტატორული მისწრაფების სწორედ ის მოვლენა ამტკი-
ცებს, რომ არავის არ აძლევს საშუალებას თანაშრომლობისა
რომელიმე გზით, და არ არსებობს არც ერთი მაგალითი ვისმეს
გამოეჩინოს ინიციატივა ვინმესთან დაწვევირებისათვის, რომე-
ლიმე სახელმწიფოსთან რაიმე დამოკიდებულების დაჭერისათვის
და განა წამდელი სანეთ მოქმედება ის არ იქნებოდა, რომ
ყველას თავთავიანთ მისაწვდომ ადგილას რამე გავკეთებინ?
განა საქართველო არ არის ყველგან, ყოველთვის ეძებდნე დახმარებას,
მოკავშირეს ხელის შემწყობს? თუ მხოლოდ და მხოლოდ მეორე
ინტერნაციონალია მსხენელი ან ეგ ინტერნაციონალი? სურგე-
თის და თელავის მცხოვრებლებისაგან ან მათ წარმომადგენელ-
თაგან შესდგება თუ უცხოელებისაგან? რად არ არის. ეგ ინტერ-
ნაციონალი უცხო დახმარება? მაგრამ ვაი თუ არც იქ აქვთ
ჩვენს სოციალისტებს საქმე მაგრად. ეგ ქართველი მენშევიკები
დაძუნძულებენ მეორე ინტერნაციონალის კონგრესზედ და სა-
მოწყალოდ კარების ქუჭრუტანებში უთვალთვალბენ იქნებ შე-
გვიშანო, რათა გადებული ხარჯები გაამართლონ. თორემ მათ
მეოხებით ისე, გა უჭებული აქვს სახელი ქართულ საქმეს რომ
ხმასაც არავინ ვაგცემთ, კიდევაც რომ ბევრი მოინდომოთ.

ცილის წამებას თავი დაანებეთ — დღეს არ გამოადგება ეგ
ქართულ საქმეს. არც ტრაზობით გავითდება რამე. ჩვენ შე-
ვაჩვენებთ ბოლშევიკების ეშვლონი თორემ ტყილის აიკლებდ-
ნენო. არც ისე ძნელი იყო ომით დალაღული სახლისაკენ პირ-
ნაბრუნევი რუსის ჯარისკაცების წითელი დროშით თვალის ახ-
ვევა და სოციალისტური აბდაუბდით ყურის გამოქვდვა. რაც
„ბრძოლის ხმის რაინდებს“ უფრო ეხებრებათ ვიდრე თოღით
ბრძოლა. თუ გნებავთ; საქმე ის იყო, რომ მენშევიკების მიერ
კონტრ-რევოლუციონერებთან გამოცხადებული, სხვა წრები-



სრულის ნებისყოფით და საკუთარი ინიციატივით, ჯერ საკუთარ მხარეზე და შემდეგ მხარეზე მხარეზე, შესაძლებლობა რომ მიეცათ, მტერს ბრძოლის ველზე გამარჯვებულად შეგვივლინებოდა, და, ბოლოს წამება მიიღო ქართველთა ამაყ სახელობათვის. ამ წერილების შემთხვევებმა და სახელებისგანგებმა რედაქციამ კარგად უწყობდა რამდენიმე სხვა გრთა იტალიაში არ ცნობილი, ერთხანის წამებულ და თავდადებული ქართ. თავად-ახალურება, უკვე ფინიკურად არის ამოქვეყნებული და მას, სურვილიც რომ შექმნებოდა, დღეს უკვე აღარ არსებობს, არ მალევე რედაქციისა მივხდებოდა. ხოლო, ამ წერილების ავტორთა ხურვილი არის სამოქალაქო ომი და ამიტომ არ ინდობენ არც კომუნისტთა ხელგამებ, არც ციფხალ პარტიტორთა სახელს.

და ვინ ხნადნ ამას? ის, ვისაც შეხტკივა გული საქართველზე ბედისათვის? არა, ამის ჩადენა შეუძლიან მხოლოდ მას, ვინც პირად ხარგებლობას გამოვლის სამოქალაქო ომიდან.

ხნადის ამას ის, ვისაც აქვს გრძობა კარგისა და ცუდის განსხვავებისა? არა, ეს ის ჯგუფია, რომელმაც არა ერთხელ შეთხზა ცილისწამება უკეთეს პარტიტორთა წინააღმდეგ და ჩემი წერილების საშუალებით დაამტკიცა ქართველ გრთის წინააღმდეგ, რათა თვით ამ ჯგუფის მიერ გამოქვეყნებული განხილვებმა გააღრმავებ და მთავრად ნიადაგი მისთვის ხანტრეგლ სამოქალაქო ომისათვის.

ეს ის ჯგუფია, რომელმაც კალად გედ ქართველ გრთის ხელმძღვანელებმა. მას უფლება არ შექმნება ამა თუ იმ პარტიის ინტერესების დამცველად გამოხდელიყო. მისი გრთად გრთი მოვალეობა იყო ქართველ გრთის გაერთიანება გრთად-გრთ მისნის მისაღწევად: ქართველთა მიწა წყლის მტრისაგან განთავისუფლება და მისი სუვერენიტეტის აღდგენა. ყველა სხვა ჯგუფზე მტერი დარბაისილება, მტერი მიუღებლობა მას მოვთხოვნილებდა. ეს ჯგუფი ვი ხედილობს მისიანობს ანუ უფლება არა მარტო, მისი აზრით, მღწინააღმდეგმ ჯგუფთა რეგებში, არამედ ქართველ ხალხის თვალში სახელს უტრებს იმ პარტიასაც ვი, რომლის ვიწრო ინტერესების დამცველად იგი გამოდის.

ვანსადავთ ჩვენს უდრძეს აღმდგომებს და დარწმუნებული ვართ რომ ყოველი პარტიტორი ქართველი შემოქმედებს თავის წმას ამ ჩვენს პრეტესტს ანარქის ან საჯარო ვრების საშუალებით.

ქ. ბერლინი. 25-11-1929

ხელს აწერენ: გიორგი კარაქანიძე, ალ. შოკშიძე, ნ. ნაკაშიძე, მ. ვარკეთილი, ტ. მარგველაშვილი, მკურანალი.

კაპალური წარმომადგენლობა

ადათის *) ე.ი. უწერ, ზეპირ კანონის უპირატესობა ნაწერ კანონზე უმთავრესად შემდეგია: პირველი, საზოგადოების ვითარებასთან ერთად განიცდის გარდაქმნის პროცესს. მეორე ვი, ვინაიდან ნაწერია, ერთ წერტილზე იყინება და ქამთ განმავლობაში ცხოვრებას ჩამორჩება ხოლმე. ხოლო, საზოგადოებრივი ცხოვრება მუდმივ გარდაქმნის პროცესშია. ასეთია მისი ბუნება.

კონსტიტუციები ე.ი. სახელმწიფო წყობილებები ნაწერ კანონთა კრებულნი არიან. თვით ინგლისის კონსტიტუციაც ნაწერ საბუთებზეა დამყარებული.

დღევანდელი დემოკრატიული წყობილებები ამ 100-150 წ. წინათ არიან დაწერილნი. თუ მაშინდელი საზოგადოება ასე თუ ისე ეგუებოდა ამ კანონებს, დღევანდელი, დიდათ გარდაქმნილი და გართულებული ცხოვრება მათ მიერ დაწესებულ პოლიტიკურ და სოციალურ ჩარჩოებში ვეღარ ეტევა. ახალი ცხოვრება მოითხოვს ახალ კანონებს, ახალ პოლიტ. ფორმებს. ხოლო, ერთხელ დაწერილი და დამკვიდრებული კანონმდებლობა ადვილად არ უთმობს ალაგს ახალ კანონებს. ესეც ბუნებრივია. სწორეთ ამაში მდგომარეობს დემოკრატიზმის დღევანდელი კრიზისი: მომავლადის ბრძოლა სიცოცხლისათვის.

თანამედროვე დემოკრატიზმი უმთავრესად ორ დარგში დამარცხდა: 1) შრომის საკითხი. ამის შესახებ ჩვენ დავებუდეთ წიგნაკი: „თეორი გიორგი და მუშათა საკითხი“. ამიტომ აქ ამ საკითხს აღარ ვეხებებით. 2) არჩევნების სისტემა. დემოკრატიული იდეოლოგია ლამობდა საყოველთაო არჩევნების საშუალებით ხალხის მართველობის და სუვერენიტეტის განხორციელებას. ეს იყო და დარჩა თეორიით. ხოლო, თეორიების უდიდესმა კრიტერიუმმა, პრაქტიკამ, დავანახა მთელი სიყალბე ამ დებულებისა. სინამდვილეში, დემოკრ. არჩევნების სისტემამ ხალხის მაგიერ პარტიები გააბატონა.

რაში მდგომარეობს ხალხის სურვილის, სუვერენიტეტის გან-

ხორციელება? სახელმწიფოს მართვა გამგეობა და კანონმდებლობა უნდა ხალხის სურვილის დაგვარად სწარმოებდეს. მაგრამ რა საშუალებით შეიძლება გამოირკვეს ხალხის, საზოგადოების სურვილი, აზრი, ინტერესები? ეს გამოირკვევა საპტირობებს პოლიტიკურ-სოციალურ ფორმათა მთელ სისტემას. ამ საშუალებას კი დემოკრ. წყობილება სავსებით მოკლებულია. უპირველესი პირობა საზოგადოებრივ აზრის გამოირკვევისა ამ აზრის დამოუკიდებლად გამოთქმა. ხოლო, დემოკრ. წყობილებაში საზოგადოებრივი აზრი თავისუფალი არ არის. არჩევნებზე, საზოგადოებრივ აზრის მიმდინარეობაზე გარეშე ფაქტორები მოქმედებენ და აძლევენ თავისათვის სასურველ სახეს. ეს ფაქტორები არიან ფული, პარტიული ორგანიზაციები, დემავოგია, პრესა.

დემოკრატიულ ქვეყნებში ხმების შესყიდვა უდიდეს როლს თამაშობს. ეს ცნობილი ფაქტია. თვით პატარა, კულტურისაგან შვეიცარიაც კი ამ სენითა შეპყრობილი. რაც შეეხება შვეიცარიულ შტატებს იქ ხომ ხმოსანთა მოსყიდვის მეთოდი გამეფებულია. ეს ორი ქვეყანა ხომ დემოკრატიის ნამდვილი ნიმუშია. არჩევნების ამა თუ იმ გზით მიმართვაში პარტიული ორგანიზაციებიც დიდ როლს თამაშობენ. რა მშვენიერი პროგრამითაც არ უნდა წარსდგეს პარტია არჩევნების წინაშე, თუ კი მას მძლავრი საარჩევნო ორგანიზაცია არ გააჩნია, არა აქვს მძლავრი პრესა და საარჩევნო პროპაგანდისათვის, შესყიდვისათვის *)

საკმარისი თანხები ყოველთვის დამარცხდება იმ პარტიის მიერ, რომელიც ზემო აღნიშნულ საშუალებით მძლავრად იქნება შეიარაღებული თუნდაც, ამ უკანასკნელს, ხალხისათვის მავნე პროგრამაც შექმნდეს. ამის მაგალითი მრავალია. განა საქართველოში არჩევნებში ივანე ჯავახიშვილი და კოტე აფხაზი არ დამარცხდნენ და ვ. თევზაიამ და მის მსგავსებმა არ გამოარჯვეს და ანაირად ცოდნა, გონება და მამულიშვილობა გაიძვერაობამ, შესყიდვამ, დემავოგიამ და პარტიულმა ორგანიზაციამ არა სძლია? არჩევნებში გადამწყვეტ როლს აგრეთვე პრესაც თამაშობს. პრესის მბრძანებელი კი, უმეტეს შემთხვევაში, საერთაშორისო კაპიტალია, რომელიც თავის ბუნებით და მდგომარეობით მუდამ ეროვნულ ინტერესებს ეწინააღმდეგება. თუ რა დიდ როლს თამაშობს დემოკრატიულ ქვეყნებში დემავოგია, მოყოლებული პლატონიდან, არისტოტელიდან და გათავებული კლემანსოთი, ბორჟოთი, მორასით, ბენუათი ყველა დიდი მწერლები და სოციოლოგი ამტკიცებენ. მაგრამ ჩვენ პოლიტ. პარტიათა ბელადებში უვიციანი სკარბობენ და ყოველივე ეს არ უწყობს, რათგან ყოველივე ამის ცოდნას საპტირობის ისტორიის, სოციოლოგიის და სამართლის შესწავლა და მათ, ეს, ისე დაბერდნენ, ვერ მოახერხეს. ეს მოვლენა კი, მართლაც სავალალოა. ანაირად საზოგადოებრივი აზრი შებოროტდება. მაგრამ, ეს თქვათ, ამომრჩეველი მოქალაქე თავისუფალია ხმის მიცემაში და არავითარ გარეშე გავლენას არ განიცდის. ამ შემთხვევაშიც დემოკრატ. ამომრჩევნების ქალაქში იკარგება ხმოსან მოქალაქეთა აზრიც და სურვილიც. განსაზღვრული რიცხვი ამომრჩეველთა, ავილოთ, 20 000, ირჩევს ერთ დეპუტატს. ვინაა ეს 20 000 მოქალაქე? რა აზრი და რა მიზანი აქვთ მათ? არაინ უწყის, შემთხვევით, ერთი-ერთმანეთის უნახავთ და უცნობლივ ერთსა და იგივე დეპუტატს მისცეს ხმები. ეს დეპუტატიც არა მათგან, არამედ რომელიმე პოლიტიკურ პარტიიდან იყო წამოყენებული. ან კიდევ უარესი: ამ მოქალაქეებმა მისცეს ხმა პარტიის მიერ წამოყენებულ დეპუტატთა მთელ სიას. ესე ხდება პროპორციანალურ სისტემით. ამითი თავდება ამომრჩეველთა მისია. დეპუტატი მიდის პარლამენტში. ვინ გავაზვნა ის, რა მიზნით? მან ეს არ იცის, პირადათ ის თავის ამომრჩევნებს არც კი იცნობს. არც შეიძლება 20 000 ადამიანს იცნობდეს. ის აირჩია რალაც ანონიმმა, აბსტრაქციამ. მაშასადამე დეპუტატი ამომრჩეველთა წინაშე პასუხს არ აგებს. ის პასუხის მკებელია მხოლოდ საკუთარ პარტიის წინაშე და დირექტივებს მხოლოდ მისგან იღებს.

ამრიგად, დემოკრატიულ წყობილებაში ხალხის მმართველობა წმინდათ ფაქტიურია და ფაქტიურად კი პარტიები ბატონობენ.

ვინაიდან ყოველ დემოკრატიულ ქვეყანაში რამდენიმე პარტია არბეობს, მათ შორის ბატონობის გარშემო გაჩაღდა ბრძოლა. საუბედუროთ, მათ, თავის ბრძოლაში ხალხიც გზავიეს და მტრულ ბანაკებად დაჰყვეს. დღეს ყოველი ამ ბანაკთაგანი წარმომადგენს შეიარაღებულ, დარაზმულ ძალებს ურთიერთის ამოსაყვებად გამზადებულს და მათი ბელადები ურცხვად გაიძახიან „ჩვენ სამოქალაქო ომის მომზრე ვართო“. ფრჩხილებში ჩასმული წინადადება ეკუთვნის ბატონ ეორდანიას. იხილეთ მისი, უკანასკნელი რუსულად დაწერილი წიგნაკი. ამ გვარი ჯარი საქართველოში მენშევიკებს ჰყავდათ: გვარდია. რაც მიანიჭა მან საქართველოს — ყველა უწყის.

*) საქართველოში ჩვენს პოლიტ. პარტიების ავენტები ტომრებით სავსე ფულით დაბობდნენ სოფლიდან სოფლად ხმოსანთა შესასყიდათ. ამისი საბუთები გვაქვს თუ ვინმე მოისურვებს.

დემოკრატიულ პრინციპის მიხედვით სახელმწიფოს უნდა უმრავლესობა მართავდეს. ესაა დღეს მთლიან დემოკრატიზმისა. ამაშიც თეორია პრაქტიკამ გააბათილა. გამოირკვა: არჩევნებში ხმოსანთა მან — 45 ხელ მეტი არ მონაწილეობს. წინააღმდეგი მოვლენა იშვიათია. ეს მოხდა, სხვათა შორის, რამდენიმე წლის წინათ შვეიცარიაში, სადაც უდიდესად მნიშვნელოვან რეფერენდუმში, ხმოსანთა 70 მილიონ მონაწილეობა. მაგრამ რეფერენდუმში ხომ განსაკუთრებული მოვლენაა. ეს თქვათ არჩევნებში ხმოსანთა 70 მონაწილეობს. ვიღებ როგორც მაგალითს.

თუ არჩევნებში მეტოქეობს მხოლოდ ხუთი პარტია და ეს რიცხვი დემოკრატიულ ქვეყნისათვის მინიმუმია, ხმები ხომ უნდა ხუთათ გაიყოს. ეს თქვათ გამარჯვებულმა პარტიამ საერთო ხმების 40 მილიონ, რაც პრაქტიკაში თითქმის არა ხდება ხოლმე, მაინც სახელმწიფოს მართვა გამგეობა საზოგადოების უმცირესობაზე იქნება დამყარებული. მაგრამ, როგორც ზემოთა ვსთქვი ამ უმცირესობის უფლებაც მხოლოდ ფაქტია და ფაქტიურად ქვეყანას პარტია განაგებს და რასაკვირველია, კანონმდებლობას და ადმინისტრაციულ ორგანიზაციებსაც თავის ბატონობის განტოციტებას უგუებს. ინგლისის უკანასკნელი არჩევნები დიდი მაჩვენებელია დემოკრატიულ სისტემის ნაკლისა. მართლაც: კონსერვატორებმა სოციალისტებზე 250 000 ხმით მეტი მიიღეს, მაგრამ მაინც დამარცხდნენ. და ინგლისის სოციალისტები მართავენ სადაა აქ უმრავლესობის პრინციპი?

დღევანდელ დემოკრატიულ წყობილების მთელი სისტემა ეროვნულ ძალთა დაყოფას ემსახურება. ესაა ამ წყობილების უდიდესი ნაკლი. მის წიაღში სწარმოებს მუდმივი ბრძოლა კერძო და ჯგუფურ ინტერესთა შორის. საერთო ეროვნული ინტერესები არც არიან გამოირკვეულნი და არც სახელმწიფოს ზრუნვის საგნათ დასახული. ამ ჯგუფურ ბრძოლის ორგანიზატორნი და სულის ჩამდგმელნი პოლიტიკური პარტიებია. ეს უკანასკნელნი იბადებიან და ვითარდებიან ამ ბრძოლის ნილადაზე. ამის შედეგი? ეროვნულ ორგანიზმის დასუსტება და მით ერის შემადგენელ ელემენტთა საერთო დაზარალება. მაგრამ ზოგჯერ ეს ბრძოლა ახწევს თავის უკიდურეს წერტილს, რაც ერს, სახელმწიფოს და მისი ცივილიზაციას ანგრევს, ამის მაგალითები ისტორიაში საკმარისია, დღევანდელი დემოკრატისში ევროპას სწორეთ ამ ნგრევისაკენ მიიქანებს. ხოლო, მას წინ ელოდება ახალი პრინციპი საზოგადოების ორგანიზაციისა, ახალი პოლიტიკურ სოციალური ფორმები. ამ ახალმა პრინციპებმა რამდენიმე სახელმწიფოში უკვე გამოარჯვეს და დანარჩენებში სწარმოებს ბრძოლა, დღეს უკვე კონსერვატორულ ძალათ ქცეულ დემოკრატიზმის წინააღმდეგ. ეს ახალი პრინციპი ეროვნული სახელმწიფოა.

ეროვნულ სახელმწიფოს შინაარს ჩვენ ცალკე წიგნაკში ან წერილებში ვავარჩევთ. აქ კი განვიხილავთ მხოლოდ მის არჩევნების სისტემას და პარლამენტის ხასიათს. ეს სისტემა ახორციელებს ყველა ამ მიზნებს რომელთა ლამობდა დემოკრ. თეორია, მაგრამ რომელთაც ვერ მიადწია. ეროვნული სახელმწიფო განსაკუთრებული ორგანიზაციის საშუალებით არკვეს საზოგადოებრივ აზრს, ნათელ ჰყოფს და განსაზღვრავს ხალხის ინტერესებს, ფაქტიურად ახორციელებს საზოგადოების უმრავლესობის სურვილს და საყოველთაო ხმის მიცემის პრინციპს; საზოგადოების აზრი, სურვილი და ინტერესები ფაქტიურად მიიქვს პარლამენტში, სადაც ხალხის ნამდვილი და პირდაპირი წარმომადგენლები, ამომრჩეველთა დირექტივების მიხედვით თათბირობენ და კანონმდებლობენ. ეს წარმომადგენლები ამომრჩეველთა წინაშე უშუალო პასუხისმკებელნი არიან. ამომრჩეველიც ვილაც ანონიმში კი არა, არამედ განსაზღვრული ორგანიზაციაა, იურიდიული პიროვნება.

ამავე ამომრჩევნების და წარმომადგენლობის სისტემით ყოველ გვარი ნიადაგი ეკარგება: პარტიების თარეშს და ბატონობას; კლასთა ბრძოლას; ხმების შესყიდვას, ე.ი. ფულს; პრესას და დემავოგიას. ამ სისტემას მეცნიერულ ენაზე დწოდება: რეალური წარმომადგენლობა.

ყოველი საზოგადოება იყოფა განსაზღვრულ რეალურ ინტერესებზე: მაკერიალური ინტერესები; გონებრივ-სულიერი ინტერესები.

საქართველოს ეკონომიკის დღეს ძარღვი მეურნეობაა; შემდეგ წარმოება; აგრეთვე ხელოვნება, სარწმუნოება და სხვა. მეურნეობა იყოფა რამდენიმე დარგათ: მეპროდუქციონა; მეცხვარეობა; მეხილეობა; მევენახეობა და სხვა. რეალური სისტემით მეურნეობის ყოველი დარგი უწყობა ცალკე კავშირებათ (კოოპერატივები და სხვა). ყოველ კავშირს საკუთარი ინტერესები გააჩნია: თივის დარგში მეცნიერულ-რაციონალური მეთოდის შეტანა, წვერთა შორის დახმარება, დაჭდევა, ბაზრის მოპოება და სხვა. ესევე ხდება წარმოების წიაღში: ყოველი დარგი წარმოების ირახმება კორკორაციებათ. (ამის შესახებ იხ. ლ. კერესელიძის წიგნაკი: „თ. გ. და მუშათა საკითხი.“) ასეთსავე კავშირებს ადგენენ მწერლები, ხელოვანი, თავისუფალ კროფესისის პირნი და

*) რომელი იურისტები ადათს უწოდებენ Jus non scriptum ს და ნაწერ კანონს Jus scriptum ს



სხვა. ყოველ კავშირს თავისი სპეციფიური ინტერესები აქვს და მკაფიოდ, გამოცდილების და შესწავლის შედეგად დამუშავებული აზრი. მაშასადამე ყოველივე მათგანმა კარგად იცის: რა უნდა მოსთხოვოს სახელმწიფოს, რა კანონმდებლობა და რა სისტემის ადმინისტრაცია უფრო უპასუხებს მის ინტერესებს.

ჯამი ამ კავშირთა ინტერესებისა წარმოადგენს ერის საერთო ინტერესს; ჯამი მათ აზრისა საზოგადოებრივ აზრს; მათგან დასკვნილი, გამომდინარე კანონმდებლობა ხალხის უმრავლესობის სურვილს; სუვერენიტეტს. ამნაირად ჯგუფთა და კლასთა შორის ინტერესთა დამოკიდებულება, გადაჩვევა, გამორკვევა, შედარება გადვილებულია განსაკუთრებულ დაწესებულებათა წყალობით. საზოგადოების ამგვარი ორგანიზაცია საშუალებას აძლევს სახელმწიფოს ყოველგვარი უთანხმოება კლასთა, თუ ჯგუფთა შორის, მორიგებით გაათავოს. ვინაიდან მორიგების უპირველესი პირობა ჯერ უთანხმოების და საწინააღმდეგო ინტერესთა ნათელყოფას და განმარტებას საჭიროებს. ამიტომ, ვერც ერის შემადგენელ ელემენტებს და ვერც მათ ინტერესებს რაიმე პოლიტიკ. კომბინაციები, ავანტიურები, პარტიათა დემაგოგია ადვილად ვერ ვახვევს იმ გაუგებრობის, არე-დარევის და ანარქიის ქაოსში, რომელიც დემოკრატიულ წყობილებას ახასიათებს.

ყოველი კავშირი ირჩევს წარმომადგენელს (დეპუტატს) პარლამენტში. აძლევს მას დირექტივებს და თვალყურს ადევნებს მის მოქმედებას. ამნაირად, დეპუტატი არჩეულია გარკვეულ და კონკრეტულ პიროვნების, ორგანიზაციის მიერ, რომელს ნათლად დასახული ინტერესები და აზრი აქვს. ამითი დეპუტატი პასუხის მგებელია არა რაიმე პარტიის, არამედ თავის ამომრჩევის წინაშე.

ვის ამოირჩევს ამნაირ რეალურ ინტერესს გარშემო შეკრებილი კავშირი? რომელიმე პოლიტიკან დემაგოგს? მიტინგების ორატორს? არა და არა. ის ამოირჩევს საქმიან სპეციალისტებს, იმ დარგის მკოდნებს, რომლის წარმომადგენლობას მას ანდობენ. თვით დეპუტატიც პირადათა დირექტივების, ვინაიდან ის წევრია იმ კავშირის, რომელსაც წარმოადგენს პარლამენტში. ამნაირად, რეალური წარმომადგენლობა ჰქმნის საქმიანობას და უსაქმო, პროფესიონალურ პარტიულ ყბედებს ნიადაგი ეცლებათ.

არჩევნებში ყოველი მოქალაქე მონაწილეობს. რათგან, ეროვნულ სახელმწიფოში, მუქთა-ხორებს და სპეკულიანტებს ალაგი არ ექნებათ. ყოველი მოქალაქე იძულებული იქნება რაიმე სოციალური ფუნქცია შესრულოს. მაშასადამე, უნდა რომელიმე კავშირის წევრად იმყოფებოდეს, ან ყოველივე შემთხვევაში, რაიმე სოციალურ შემომქმედ კარგობას ეკუთვნოდეს, და მაშასადამე, მონაწილეობა მიიღოს არჩევნებში. დემოკრატიულ წყობილებაში არჩევნებს წმინდა პოლიტიკური ხასიათი აქვთ. ამიტომ ბევრი ხმოსანი თავს იკავებს. ახალ სისტემაში კი არჩევნები რეალური ინტერესების გამოწვეული მოქალაქეობრივი აქტია. აქ ყველა პირდაპირ და რეალურადაა დაინტერესებული არჩევნებში მონაწილეობა მიიღოს.

პარლამენტში აღარა აქვს ალაგი განყენებულ და დემაგოგიურ პარტიულ პოლიტიკას, უსაქმო ლაყობას. მათ ალაგს იჭერს საქმიანი თათბირი და ერის საერთო ინტერესებთან შეგუებული კანონმდებლობა.

რასაკვირველია, ამ ხალხის პარლამენტში ალაგი ექნება სხვა და სხვა რეალურ ინტერესთა დაპირდაპირებას. მაგრამ ასეთი დაპირდაპირება ეროვნულ ორგანიზმის ნამდვილი გამაცოცხლებელი და გამაჯანსაღებელია, ვინაიდან მხოლოდ ამ საშუალებით გამოირკვევა ერის ნამდვილი საერთო ინტერესები, ე.ი. სინტეზი ეროვნულ შემომქმედ ყველა ძალთა ინტერესებისა და მისწრაფებებისა.

უხლა ვეკითხებით მიუდგომელ ქართველს: დემოკრატიული თუ რეალური სისტემა უფრო ემსახურება ხალხის ინტერესებს და ფაქტიურად ახორციელებს მის სურვილს, მის უფლებებს?

თეთრი გიორგი იზიარებს ამ ეროვნულ სახელმწიფოს სისტემას, რათგან ის უფრო შეეგუება საქართველოს პირობებს. მის ისტორიას და მის ინტერესებს. ჩვენ მომავალში განვიხილავთ თანდათანობით, თუ რა სისრულით ეგუება ეროვნულ სახელმწიფოს ბუნება ყოველი ერის ცხოვრების განსაკუთრებულ პირობებს. განვიხილოთ თუ როგორ შეიძლება დამყარდეს ეროვნული სახელმწიფო ქართველი ხალხის ნიჭზე, ღირსებაზე, განსაკუთრებულ თვისებებზე, მის კულტურაზე, ისტორიაზე და გეოგრაფიაზე.

ჩვენ არ ვიღებთ დემოკრატიულ სისტემას მრავალ მოსახრებებით, რომელთა შორის უმთავრესი შემდეგია: დემოკრატიული წყობილება ადვილად კლასთა ბრძოლას; ჰქმნის პარტიის ბატონობას. ყოველივე ეს კი დამანგრეველია ჩვენი ქვეყნისათვის, რათგან საესებით ეწინააღმდეგება ქართველი ხალხის ბუნებას და ჩვენ ცივილიზაციის, კულტურის შინაარსს.

ყველგან და განსაკუთრებით საქართველოში, დემოკრატიზმი ნაკლები ნიადაგი ყოველგვარ დემაგოგის. ჩვენში ის მუდამ სოციალისტურ დესპოტიზმის და დიქტატურის სახეს მიიღებს. განა საქმარისად არ ვიგემთ რამიშვილის და გვარდიის დიქტატურა? რომელზედ შორს დესპოტიზმი მხოლოდ რუსეთში წავიდა. ვისაც სურს ხელი შეუწყოს ამავე ტირანიის განმეორებას, მომავალ დამოუკიდებელ საქართველოში, გაიზიაროს

ეროვნულ დემოკრატიის იდეოლოგია და მათ გზაზედ დადგეს. ესენი თავისი ხელით უშადებენ საქართველოს „რამიშვილიზმის“ ხელახლად გაბატონებას. მტრიც: მომავალ დამოუკიდებელ საქართველოში დემოკრატიულ წყობილების დამყარება რამიშვილის და გვარდიის ბატონობას ზედ კიდევ „ჩეკას“, რევოლუციის ამ „უდიდეს მიხწევას“, დაურობს. ვისაც სურს ამ „სამების“ გაბატონება—უნდა მისია: პოლიტიკური სიბრძნე ნაწილობრივი არასდროს არ არის, ის ყოველთვის საესებითია, რათგან უფიცობის და უნიჭობის ნაყოფია.

ბატონებო! ჩაუკვირდით „ბრძოლის ხმის“ წერილებს!

სოლომონ შაპავაკიანი.

შენიშვნა: მეორე გვერდის მეორე სვეტზე წერილში „სამი ტაქტიკური საკითხი“ სადაც დაწერილია: მთავრობა საფრანგეთის მიერ ცნობილი იყო, უნდა იყოს, de Jure და ერთა ლიგის მიერ de facto.

ამავე გვერდზე პირველი სვეტის მეცამეტე სტრიქონზე, ქვევინდან, სწერია: „სამშობლო“ №4-ს, უნდა იყოს, №3-4.

მესამე გვერდზე წერილში „რეალური წარმომადგენლობა“, მესამე სვეტის მეოთხე სტრიქონზე წვიდან სადაც დაბეჭდილია: „არჩევნებში ხმოსანთა 35—45% უნდა მეტი არ მონაწილეობს“. უნდა იყოს: არჩევნებში ხმოსანთა 35%-45% ზედ მეტი არ მონაწილეობს. ისევე როგორც ქვემოთ ყოველი ციფრი პროცენტშია ნაჩვენები მე 7-9-13 სტრიქონზე.

«მხნა სამხისა სიმატილისა ხმს შიქმს ხელსა ნელსა».

დაგვიდგა ახალი წელი 1930... მეათე წელიწადი ქართველი ერის ნაწილის, მისი მთავრობით, პოლიტიკური პარტიების ლიდერებით და მოღვაწეებით საზღვარ გარეთ ლტოლვილებათ და დევნილებათ ცხოვრებისა. ამ ათი წლის განმავლობაში ბევრი რამ განვიცადეთ; ბევრი რამ შეიცვალა, ბევრი რამ ვნახეთ და ამ ეპოქა სელაში გადავავლოთ თვლი განვილილს და ვნახოთ შევიძინეთ რამე, თუ დავკარგეთ, კიდევ თუ რამე გავაჩინდა და-საკარგავი? გაუმჯობესდით თუ გაუარესდით? ვისწავლეთ რამე? ზოგი რამ კი—ზოგი რამ არა! ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრების წოგირთ მხარეს ემჩნევა ცვლილება, ზოგიერთი აზროვნება ეიცვალა, გადახალისების, გარდაქმნის გზას ადგია. დარჩა კიდევ ნაწილი ჩვენი საზოგადოების ისეთი, რომელიც 905 წ. სულსკვეთებით, აზროვნებით და აზრთა ყალბი ხელოვნური საშუალებებით ხელმძღვანელობს და მითი „ბრძოლის ხმა“ ციტა ხრინწინია, რადგან 30 წელიწადი ერთისა და იგივეს ყიყინი ჰქმნა რიტად ხმას ჩაუზღუნს ადამიანს. რუსეთის სოც. დემ. ნაფლეთმა ქართულ სოც. დემოკრატიამ გამოუშვა ახალი გაზეთი „ბრძოლის ხმა“. ასე გვეგონებათ ახალი სახელი, ახალი დაწყება იქნებ ახალის რისიმე მიქმელი იყოს, მაგრამ, ვაი რომ შიგ ისევ და ისევ გამოისმის ის ათასჯერ გაცვეთილი, უკვე ობ მოკიდებული აზრები, რომელთაც დღეს, ყოველად შეუძლებელია ექმნეს გასავალი რომელიმე წრეში, გარდა იმ ადამიანთა შორის, რომელთაც გონება ვაეყინათ 1905 წლის აზროვნება-სედ და წინ ერთი ნაბიჯიც არ წარუდგამთ. სულ ძველებური ილათები სჯა-ბაასისა, იგივე აქოთებული დემაგოგია და იგივე სიყალბე. „ქართული რეაქცია“ სათაური წერილისა სადაც ვკითხულობთ შემდეგ: „რუსეთის დემოკრატიის დამარცხება ბოლშევიზმით იწყება, სამოქალაქო ომი, ანტი-რევოლუციონური კლასების შეჯგუფება და თავის ინტერესებისათვის იარაღით ბრძოლა. საქართველოში კი პირიქით: დემოკრატიის გამარჯვებამ ბოლშევიკურ სტიქიაზედ აიძულა „გაბატონებული კლასები“ შერიგებოდა მომხდარ ფაქტს და ხმალი ქარქაში ჩაეგო და დემოკრატიული გზით თავისი ალაგი და თავისი საყვები მოეძებნა“. სად და როდის „გაბატონებულმა კლასმა“ ამოიღო ხმალი ბოლშევიზმის ხელშესაწყობათ და ქართული დემოკრატიის წინააღმდეგ, რომ ის ქარქაში ჩაეგო? არასდროს და არსად! ეგ სიყალბე და სიცრუეა! მთელი „გაბატონებული კლასი“ გვერდში ამოუდგა საქართველოს მტრის წინააღმდეგ ქართულ დემოკრატიის ხელმძღვანელთ. ბოლშევიკების წინააღმდეგ მოქმედებდა—ჯერ კიდევ გვარდიის შედგენამდე— სოც. დემ. პარტიის პროპაგანდისტების მიერ დაშლილი და არა საიმედოთ გამოცხადებული პირველი ცხენოსანი რაზმი ორიოდ ასეულით და ბევრი სხვა მოხალისეთაგან შემდგარი რაზმები, სადაც უმრავლესობა ამ „გაბატონებულ კლასის“ დიდი შვილნი იყვნენ. ამ „გაბატონებული კლასის“ წევრთ, ორიოდ მდიდარ ქართველთ, არა ერთხელ თავისი ქონებრივი დახმარებით ხელი მოუმართავთ მმართველი წრეებისათვის და ყველაფერი ეს იმიტომ ხდებოდა, რომ ბოლშევიზმის გამარჯვება რუსეთის გამარჯვება იყო საქართველოზედ და საქართველოს რუსეთისაგან ხსნისათვის საჭირო იყო ქართველი მმართველი წრეების გამარჯვება ბოლშევიზმზედ, გამარჯვება იმ წრისა და პარტიისა, რომელსაც წილად ხვდა ერის მესვეურობა და რომელმაც ბოლოს

და ბოლოს ძლივს გამოეყო რუსეთს ქართული დემოკრატია ბოლშევიზმმა დამარცხა, მაგრამ მთი „გაბატონებული კლასის“ კი არა, არამედ სოც. დემოკრატიის წევრების დიდი რიცხვი მიეცელა. მაშინ როდესაც „გაბატონებული კლასის“ წევრები შეაკედნენ და კიდევ აკედება მტერს უსწორო ბრძოლაში. «ქართულ ემიგრაციაში იწყება ბრძოლა» განარძობს „ბრძოლის ხმა“. ნუ თუ „ბრძოლის ხმას“ არ ესმის, რომ მიუხედავად ყოფილი მინისტრების განუწყვეტელ დაპირებისა „დღეს თუ ხვალ დაბრუნდებით საქართველოში“ — ეს ემიგრანტობა გავიგვრძელდა. ამ ემიგრანტობის, თითქმის ათი წლის განმავლობაში წარმოიშვა ახალი თაობა, ახალი აზრებით, ახალი იდეებით, ახალი მისწრაფებებით, ახალი სულით და ნურას უკაცრავად, თუ ეგ თაობა „ბრძოლის ხმის“ სულის ჩამდგმელთა ყურმოჭრილი მონა და ჩუმი მსმენელი არ იქნება. განა საქართველოში ვისმეს აზრათ მოსვლია მენშევიკებისათვის ხელი შეეშალა? პირიქით, ყველა ხელს უწყობდა მათ. მოწინააღმდეგე პარტიებიც კი მიგჩანხალდებოდნენ უკან და სრულს ლოიალობას უცხადებდნენ. ყველას ეგონა დღეს თუ ხვალ მოვიდოდნენ გონზე და სასართველოს მოხედდებენ. დაადგებიან სწორ სახელმწიფოებრივ ქართულ გზასაო, მაგრამ მენშევიკები ვერ გასცილდნენ პარტიულ ინტერესებს რომელსაც საქართველოს ინტერესები ანაცვალეს. ეხლა კი ვილაც ვლანდებთ, რაღაცას სთხზავენ. „საქმეს წახდენს რეგვინი ფათურას დაბრალვბსო“ ნათქვამია ძველ ანდახად.

ჩვენ იმდენად არ გავკანდიოდებით, რომ ვისიმე დაცვა-გამართლება ვიკისროთ. ისინი თვითონ მოუვლიან თავიანთ თავს თუ ეს საჭირო დარჩა. საკვირველია მხოლოდ ჩვენთვის როდის გზნდა „მენშევიკებთან“ რამოდენიმე წლის განმავლობაში თანამშრომელი ბ. ზ. ავალიშვილი შავი რეაქციის მოძღვარი? ვერც ბევრი სხვა მოღვაწეთა რეაქციონერობაში დაგვარწმუნებს „ბრძოლის ხმა“ თავის ყიყინით, რადგან ყველამ იცის რომ ბ. შალვა ამირეჯიბი ოთხი წელიწადი დარბოდა საქართველოში და სასიკვდილოთ გაზაზდილი იბრძოდა ბოლშევიკების წინააღმდეგ. რუხო გაბაშვილი სამხედრო სკოლასთან ერთად იდგა ეროვნულ სადარაჯოზედ თოთით ხელში, ეს ყველამ იცის და ასეთ ხალხს საქართველოს დალატს, მისი ინტერესების წინააღმდეგ რეაქციის მომხრედ ვერაგინ მონათლავს. ან რა შუაშია ქართული რეაქცია და პარტიკული ფრანგი დიუგე? რასაკვირველია; თუ სოციალისტ რენოდელს შეუძლიან განაცხადოს სამსჯავროში, რომ ის როგორც მეგობარი კარგად იცნობს ქართველ მენშევიკებს, რომელთაც რუსეთი ძლიერ უყვართ და მათგან გამოყოფა არ სურთო, რატომ ქართველი ერის მეგობარს ბ. დიუგეს არა აქვს უფლება ამავე „მენშევიკების“ პოლიტიკა არ მოიწონოს. მაგრამ ეს ხომ ასეა, ვინც „მენშევიკების“ დამქაში არ არის ის რეაქციონერი, შავრაზმელი და ქვეყნის დამლუპველია; არ ეს ყველაფერი იგივეა რასაც 905 წ. ამბობდნენ „ბრძოლის ხმის“ უხადო რაინდები, მაგრამ ნუ დაივიწყებენ, რომ მას აქეთ ეგ რაინდებიც კარგად გაიცნეს და მასთან ასეთი ლათაიებით მოსატყუილებელი და გასაბრყველებელი დღეს აღარაგინ არის. „ინგლისელებთან დაგვებულესო“, თითქოს ინგლისელებმა არ იცოდნენ რა ხდებოდა და რა ხდება საქართველოში. სამწუხაროდ იმათ მეტი იციან ვინემ საჭიროა. განა დამიძლებოდა „მენშევიკების“ „ბოლშევიკური“ მეთოდები? რევიზიცია, კონფისკაცია, ცარცვა-გლეჯა, ყარააზი და სხვა.

„არჩევნებით, დამფუძნებელი კრებით განვირჩიოდით მათგანაო“, მაგრამ ვინ იცის იქნებ არჩევნების მოხუენის ხრიკებში და ძალადობაში მსგავსებაც იყო. მენშევიკების კრიტიკა ვერაგინ უნდა გაბედოს, ეგ ბოლშევიკობაა, ეგ საქართველოს აგნებს. რა უნდა უქნას ამაზედ უარესი?

საერთო ფრონტი გაჭკივით. ამა ვინ არ იცის, რომ ეგ მენშევიკების მიერ ხელოვნურად შეთითხნილი ფრონტი არ არის ქართული ეროვნული საქმიანობის ფრონტი, არამედ მისი გეგმონის ფრონტი. ყველა ვინც ამ ფრონტის წინააღმდეგ მოითხოვს ნამდვილი ეროვნული ფრონტის შექმნას ის რეაქციონერი, ბოლშევიკი და მოღალატეა და რაც ყველაზედ უფრო სასაცილოა არისტოკრატიის დამცველი და მამხრავა. ერთი გვიბრძანეთ სად არის ეგ არისტოკრატია? დღეს როდესაც მთელი ქართველი ერი გალატაკებულია, გამარტული და დამათხოვრებულია განა შეიძლება ლაპარაკი არისტოკრატიაზედ, მათ წინააღმდეგობაზედ და შეთქმულებაზედ, მაგრამ სოც. დემოკრატებმა ისე ვით ბოლშევიკებმა უნდა მოაჩვენონ ქვეყანას, რომ მათ საქმიანობას ხელს უშლიან. თქვენი საქმიანობის შედეგები თკალწინ გვიდგას. დღეს საქართველოში ყველა მშვირია და აქ ემიგრაციაშიც ყველა გაჭირვებას განიცდის, მხოლოდ დღეს ქართული არისტოკრატია, ქართულ ხაზინიდან ჯამაგირის მიძღები, დაუსრულებელ და უვადო მინისტრის როლში მყოფი ქაროველი მენშევიკია. თავად-ახნაურობის ლანძღვა ისეთი აუცილებელი შეიქმნა ყველა წრეებისათვის დიდი ხნიდან დღემდე, რომ ერთი დიდი მსხვილი წიგნის ახლო ხანში გამოსულის ავტორიც არ სტოვებს უყურადღებოთ და სწერს: „ზოგიერთი მარშლები ფეხქვეშ ეგებოდნენ წითელი დროშის მატარებელ პარტიებსო“. დიასწითელი დროშის მატარებლებმა მოახდინეს რევოლუცია და რუსეთის დანგრევის საქართველოს თავისუფლება უნდა მოწყობილია. ეს კარგათ იცოდნენ იმ „ზოგიერთმა“ მარშლებმა და ხელს უწყობდნენ რუსეთის რევოლუციას და ავი ასეც მოხდა. რუსეთი დაინგრა, საქართველო წელში გაიძარბა, მაგრამ ზე-